

A Magyar Kémikusok Egyesületének tudományos ismeretterjesztő folyóirata és hivatalos lapja

SZERKESZTŐSÉG:

Felelős szerkesztő: LENTE GÁBOR
KISS TAMÁS örökös tb. főszerkesztő
Olvasószerkesztő: SILBERER VERA
Tervezőszerkesztő: HORVÁTH IMRE

Szerkesztőbizottság:

KEGLEVICH GYÖRGY,
a szerkesztőbizottság elnöke,
BÁLINT MÁRIA, BUZÁS ILONA,
DOMBRÁDY ZSOLT, FÁBIÁN ISTVÁN,
GREINER ISTVÁN, HANCSÓK JENŐ,
ifj. SZÁNTAY CSABA, KALÁSZ HUBA,
KISS TAMÁS, MERNYÁK ERZSÉBET,
SKODÁNÉ FÖLDES RITA,
SZÉPVÖLGYI JÁNOS, TÖMPE PÉTER,
ZÉKÁNY ANDRÁS

Szerkesztők:

ANDROSITS BEÁTA, DOBÓ DORINA,
KEGLEVICH KRISTÓF, KERTI GÁBOR,
NAGY GÁBOR, PAP JÓZSEF SÁNDOR

Szerkesztőségi titkár: SÜLI ERIKA

Kapják az Egyesület tagjai és a megrendelőik
A szerkesztésért felel: LENTE GÁBOR

Szerkesztőség: 1106 Budapest,
Fehér út 10. (White Office)
Tel.: 36-20-214-0808
E-mail: mkl@mke.org.hu

Kiadja a Magyar Kémikusok Egyesülete
Felelős kiadó: SZABÓ JÁNOS ZOLTÁN
Nyomdai előkészítés: HORVÁTH IMRE
Nyomás: Europrinting Kft.
Felelős vezető: ENDZSEL ERNŐ
ügyvezető igazgató

Terjeszti a Magyar Kémikusok Egyesülete
Az előfizetési díjak befizethetők a CIB Bank
10700024-24764207-51100005 sz.
számlájára „MKL” megjelöléssel
Előfizetési díj egy évre 11 400 Ft
Egy szám ára: 950 Ft. Külföldön terjeszti
a Batthyany Kultur-Press Kft.,
H-1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
1251 Budapest, Postafiók 30.
Tel./fax: 36-1-201-8891, tel.: 36-1-212-5303

Hirdetések-Anzeigen-Advertisements:
SÜLI ERIKA

Magyar Kémikusok Egyesülete,
1106 Budapest, Fehér út 10. (White Office)
Tel.: 36-20-214-0808,
e-mail: mkl@mke.org.hu

Aktuális és archivált számaink honlapunkon
(mkl.mke.org.hu) olvashatók

Index: 25 541
HU ISSN 0025-0163 (nyomtatott)
HU ISSN 1588-1199 (online)
DOI: 10.24364/MKL.2024.11

A lapot az MTA MTMT indexeli, és a REAL,
továbbá az Országos Széchényi Könyvtár
(OSZK) Elektronikus Periodika Adatbázisa
és Archivuma (EPA) archiválja

Túl vagyunk az évszázad második legnagyobb dunai árvizén. Már csak az utóvédharcok folynak. Az árvízvédelemben a szakemberek és mondhatom, az ország lakossága példamutatóan helytállt. Örösi köszönet mindenkinek!

Nem tudok ilyen optimista, dicsérő szavakkal lenni saját szűkebb házunk táját, az oktatást és a kutatást illetően. Kezdjük az oktatással. Még mindig nem ültek el a kormányzat okosesszközök iskolai használatával kapcsolatos intézkedésének hullámai. Nem akarok okoskodni ebben a kérdésben, hiszen mindent elmondtak már nálam okosabb emberek, csak annyit tennék hozzá – mint a felsőoktatásban 50 évet vezettként és vezetőként eltöltött ember –, hogy a legjobb belügyminiszter sem tudhat egy ilyen érzékeny, nem parancsokhoz és rendeletekhez szokott területet irányítani.

Még viharosabb érzelmeket kiváltó intézkedés volt az Iványi Gábor által vezetett Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (MET) óvodáinak, általános és középiskoláinak bezárása röviddel a tanévkezdés előtt. Ezáltal az ide járó, jórészt sajátos nevelési igényű gyermekeket szakították ki környezetükből. Sokan segítettek, próbáltak segíteni: önkormányzatok, egyének (az önkormányzatok az iskolák esetében nem jogosultak intézkedni, csak az állam). Ez a kormányzat és a MET összecsapásának újabb fordulója. Megengedhetetlen.

A nyár végén jelent meg a Fialat Kutatók Akadémiájának felmérése (<https://fka.mta.hu/publikacio/fialat-kutatoknak-karos-az-europai-unios-forrasokbol-torteno-kizaras-kutatasi-jelentes/>) arról, hogy milyen mértékben váltak kiközösítetté a hazai kutatóhelyek a nemzetközi/európai kutatások rendszerében, például a Horizont 2020 kutatásokban, miután a kormányzat kialakította az alapítványi egyetemek rendszerét. Ennek módját az EB kifogásolta és annak EU-konformmá tételét kérte. Ennek teljesüléséig az érintett támogatásokból hazánkat kizárta. A két fél huzakodott, teszi még ma is, de az eredmény olvasható a felmérésben. Az akadémia/egyetemi szféra vonzereje hihetetlen értékben csökkent/csökkent a fiatalok körében. Lehet egy-egy év, amikor itt-ott javulnak a felvételi adatok, de a tendencia nem javul, a PhD-képzés nem vonzó. Ki akar ma egyetemen maradni? Miért? Tanítani? Kiket? Ma nem dicsőség az egyetemi oktatói kinevezés. Amikor én végzős hallgató voltam, a debreceni KLTE-n kitüntetésnek számított, hogy az egyetemen kezdhettem a pályámat. Igaz, akkor nem hirdették a kormányzatok, hogy a tudás társadalmát építjük. Ma alig lehet megnyerni a hallgatókat, hogy doktori ösztöndíjra maradjanak az egyetemeken. Hogy azután „megélhetési kutatóvá” degradálják azt, aki kutatásai támogatását nem is remélheti az új, megreformált rendszerben. Az csak néhány kiválasztottnak jár. Az Erasmus+ helyett a magyar egyetemistáknak kínált Pannónia-program nyilvánvaló kudarcra láttán a kormányzat, mentve a menthetőt, az utolsó utáni (?) pillanatban meghátrálni látszik, és törvénymódosításra készül a kuratóriumok összetételének, valamint a tagok választhatóságának kérdésében – elfogadva talán az EU ajánlásait. Lehetünk/legyünk optimisták!

Jó hírel szerénem befejezni. Idén is kiosztották a Nobel-díjakat. A legjobbak kapták. Jól bevált módszer szerint, demokratikusan a tudósok választották ki maguk közül őket. Tavaly két magyar kutató is részesült ebben a legmagasabb tudományos kitüntetésben, nevüket örökre megőrzi a tudománytörténet: Karikó Katalin és Krausz Ferenc. Büszkék vagyunk honfitársaink teljesítményére! A Szegedi Tudományegyetemen a napokban, november 7–8-án a Novo Nordisk alapítvány támogatásával – Karikó Katalin és Drew Weissman részvételével – nemzetközi konferenciát rendeznek mRNS-témakörben (<https://mrnaconferenceszeged.hu>).

Lapunk novemberi számában az alábbi tartalomjegyzék szerint sok érdekes cikkel próbáljuk szolgálni kémia iránti érdeklődésük kielégítését. Jó olvasást!

2024. november

Kiss Tamás
Kiss Tamás
prof. emeritus

TARTALOM

VEGYIPAR ÉS KÉMIATUDOMÁNY

Hancsók Jenő, Hóke Ferenc: Nagy kihívás a légi szállítás dekarbonizációja.

Második rész. A korszerű, cseppfolyós szénhidrogén-alapú sugárhajtómű-üzemanyagok főbb előállítási lehetőségei.

1. Fosszilis energiaforrások

318

Évszázados hagyomány és megújulás: beszélgetés a Magyar Kémiai Folyóirat új szerkesztőivel – **Szente Lajossal** és **Balogh György Tiborral**

323

Lente Gábor: A reakcióérték általános definíciójáról

327

MEGEMLEKEZÉS

Hargittai István: Sir George K. Radda – Radda György Károly emlékének adózva

329

Hargittai István: Tétényi Pál (1929–2024)

332

KITEKINTÉS

Inzelt György: *Kiről neveztek el?* A Raoult-törvény

333

Kutasi Csaba: Miért ráz a ruha? A textíliák elektrosztatikus feltöltődésének oka, hatása és a védekezés lehetőségei

337

VEGYÉSZLELETEK

Lente Gábor rovata

342

A HÓNAP KÉMIAI PUBLIKÁCIÓJA

344

A HÓNAP HÍREI

345

Címlapunkon:

Új sugárhajtómű-technológiák tesztelése a Rolls-Royce-nál (Rolls-Royce, <https://www.flickr.com/photos/rolls-royceplc/albums/72177720308283546/>)